

FTAXP 06.52.17
ЭОЖ 332.122

<https://doi.org/10.46914/1562-2959-2021-1-3-65-71>

А.Н. ЖАНБЫРБАЕВА,*¹

PhD.

*e-mail: ardak.zhanbyrbaeva@narxoz.kz

Л.М. МУТАЛИЕВА,²

Э.ғ.к., қауымдастырылған профессор.

e-mail: mutalieva_leila@mail.ru

А.И. ОМАРОВА,³

Э.ғ.к., қауымдастырылған профессор.

e-mail: zeynegul.yesimkhanova@mail.ru

С.Ж. УСУБАЛИЕВА,¹

ғ.ғ.к., қауымдастырылған профессор.

e-mail: amaniyazova_2020@mail.ru

¹Нархоз университеті, Қазақстан, Алматы қ.

²Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті,
Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ.

³Yessenov University, Қазақстан, Ақтау қ.

АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНЫҢ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУЫН РЕТТЕУ

Аңдатпа

Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев «Қазақстан–2050 Стратегиясы: қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауында еліміздің аймақтарының әлеуметтік-экономикалық даму мәселелеріне көп көңіл бөледі. Қазақстанда қалыптасқан қазіргі экономикалық жағдайда аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуының теңсіздігі макроэкономикалық мәселелерді шешуді қиындатады. Өңірлердің тұрақты дамуы мемлекеттік саясаттың басым міндеттерінің бірі болғандықтан, бұл мақаланың мақсаты – Қазақстан өңірлерінің, оның ішінде Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық даму деңгейін талдау болып табылады. Аймақтардың әлеуметтік-экономикалық жағдайын тиімді реформалау мемлекеттің де, оның жекелеген аймақтарының да әлеуметтік-экономикалық дамуына үлкен әсер етеді. Сондықтан өңірлердің әлеуметтік-экономикалық жағдайының ерекшеліктеріне тоқталу қажет. Аймақтың әлеуметтік-экономикалық жағдайының дамуына әсер ететін бірнеше мәселелердің ішіндегі негізгілері нарықты экономикада аймақтарды сапалы, бәсекелі басқару және реттеу, өндірістің барлық саласын жаңа талаптармен дамыту, әлеуметтік саланы басқару және қаржыландыру, т.б. Қазір біздің республикамызда нарықтық экономика қаланып қана қоймай, барлық қазақстандықтардың игілігі үшін үлкен ішкі ресурстарға ие әлеуметтік-экономикалық дамудың нақты нышандары қалыптасуда. Біздің еліміздің аймақтарының ішінде Алматы облысы ірі өнеркәсіптік орталық, сонымен қатар көпсалалы аграрлық өндіріс құрылымы болып табылады. Осыған байланысты мақалада Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеуді қалыптастыру бойынша тұжырымдамалық ұсыныстар қаралды.

Тірек сөздер: экономика, аймақ, әлеуметтік даму, реттеу, басқару, салалық даму, бәсекелестік.

Кіріспе

Кез-келген әлеуметтік-экономикалық жүйенің даму базисі болып тұрақтылық, тепетеңдік, толықтылық және орнықтылық дәрежесін анықтайтын, әртүрлі қарым-қатынасты қалыптастыратын элементтер жүйесінің ара-қатынасымен анықталады.

Негізгі ережелер

Сол себепті халық болып мемлекет бекіткен индустрияландырудың бағдарламасын іске асыруға ас салысудамыз. Бүгінгі күнде Қазақстан экономикасына инвестицияға қатысты жаңашыл саясат қажет. Яғни, экономикаға қатысты өсімдердің өңірлік қозғаушы күшін дұрыс жолға қою мәнді болуда. Инвестициялық жобалардың түгелдей дерлігі ел аймағында дұрыс жолға қойылып, іске асырылуы керек.

Әдебиетке шолу

Аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеу барысында әр өңірдің әлеуетін бағалауға Н.Ж. Бримбетова [2], Б.Т. Аймурзина, И.Т. Оразғалинова [3], И.А. Бибатырова [4], М.Г. Исаева, Н.К. Нурланова [5], А.С. Сейдахметов [5] сияқты авторлардың еңбектері арналған. Жоғарыда аталған ғалымдардың еңбектерінде аймақтардың даму мәселесінің теориялық жағдайлары келтірілген.

Материалдар мен әдістер

Бағдарламалы-мақсаттық құрылымдық моделі Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының басты мәселелерін шешу негізінде құрылған. Статистикалық деректерге талдау жүргізу аймақтардың даму кемшілігін анықтауға мүмкіндік береді.

Нәтижелер

Алматы облысының негізгі мақсатын іске асырудың тиімді нәтижесі – елдің тұрмыс-тіршілігі мен жай-күйі, яғни, әлеуметтік жағдайларын көтеріп, бәсекелестікке қабілетті, қандай жағдай болса да нық тұра алатын экономиканы қалыптастыру болып табылады. Осыған байланысты мақалада бірқатар ұсыныстар келтірілген.

Талқылаулар

Еліміздің екінші президенті Қ.К. Тоқаевтың 2020 ж. 1 қыркүйек айындағы халыққа Жолдауында: «Қазіргі күрделі жағдайдағы басты міндетіміз – әлеуметтік-экономикалық тұрақтылықты, жұмыспен қамтуды және халықтың табысын сақтау болып табылады», -деп айтылған [1].

Оңтүстік, Солтүстік, Орталық-Шығыс, Батыс, Алматы және Нұр-Сұлтан яғни, 6 макро-аймақтар үшін жекелеген бағдарламалар жасауды қажет етеді. Ауқымды жобалар аясында еліміздегі ШОБ-ті дұрыс жолға қойып, дамыту қажет. Сол себептен, елдегі кәсіпкерліктерді қолдау үшін «Бизнестің жол картасы – 2020» мемлекеттік бағдарламасы аталған аймақтардың инвестициялық бағдарламасының негізі болуы керек. Бірінше ретте, еңбек ресурстарын жоғарғы деңгейде дамыту керек. Еңбек күші басым аймақтардан еңбек күші аз өңірлерге ынталандыруға қатысты іс-қимылдарды уақытында қолға алу керек [2].

Қазіргі әлемде барлық мемлекеттер әлеуметтік-экономикалық жүйені басқару, оның шикізатты әлеуетімен келісілмегендігімен қарама-қайшы келеді, жүйелі күрделі дағдарыс себебі өндірістік қабілеттілік және табиғат заңы болып табылады. Сондықтан қоғамның әлеуметтік-экономикалық дамуы және оның жүзеге асуы үшін жаһандық мүмкіндіктер арасында қарама-қарсылықтар өршиді.

Аймақтың тұрақты дамуының тепе-теңдігін сақтау үшін, экономика құбылысының қарапайым түрінен күрделіге біртіндеп өтуді қамтамасыз ету үшін қажет жағдай мен алғышарттар болатындығын анықтауға болады, соған сәйкес аймақтың әлеуметтік-экономикалық жүйе шарттарының жаңа сапалы жағдайы қалыптасады [3].

Аймақтың тұрақты дамуы ерекше сапа ретінде көптеген тосқаулар мен теріс ықпалды жою нәтижесінде қалыптасады. Әлемдік дағдарыс жағдайында тұрақтылық – бұл өмір сүрудің негізгі ортасына бейімделу және алға басқан жетістік. Соған сәйкес егер оның барлық қосалқы жүйелері тұрақты болса, жүйе де тұрақты. Басқа сөзбен айтқанда, аймақтың тұрақтылығы оның барлық салалары, кәсіпорындары және территориялық құрылымдарының тұрақтылығын білдіреді. Демек, аймақтың тұрақты дамуын басқару – бұл мақсат пен тапсырмаларды қою, жағдайды жан-жақты бағалау, шешім қабылдау, оларды жүзеге асыруды ұйымдастыру, қабылданған шешімдердің орындалуы мен түзетулерін бақылау мен талдау сияқты басқару қызмет түрлерін құрайтын үздіксіз үдеріс [4].

Аймақтық экономика дамуының өзекті тапсырмалары мен бағыттарын анықтаудан басқа қойылған мақсаттарға қандай ықпалдар есебінен жетуге болатындығын нақты түсіну керек. Соған байланысты, аймақтың тұрақты даму стратегиясының ажырамас бөлігі болып аймақ дамуының негізгі динамикалық және құрылымдық сипаттамаларын білдіретін кешенді болжамы болуы керек [5].

Алматы облысының негізгі стратегиялық келешегі өңдеудің деңгейі мен тереңдігін жоғарылатуда әртүрлі ауылшаруашылық өнімдерінің ірі жабдықтаушысы ретінде аймақ рөлін қолдау мен күшейтуге байланысты болады, сонымен қатар әлеуетті қалпына келтіру және өнеркәсіпті қазіргі заманғы жаңа өндіріс түрлерін игеру арқылы дамыту.

Болашақта Алматы облысы елдегі аграрлық өндіріс пен ауылшаруашылық өнімдерін өңдеудегі ірі рөлін сақтап қалады, сонымен қатар, аймақтың индустриалды және инновациялы мүмкіндігін өңдеу өнеркәсібінің мамандандырылған бәсекеге қабілетті түрлерін дамыту, инновациялы кәсіпкерлікті дамыту есебінен күшейеді.

Аграрлы секторды дамыту аймақ үшін басым болады және құрылған мал семірту алаңдары, ет өңдеушілік, диірмен және сүт кешендері, сүт-тауарлық ферма, құс фабрикаларына негізделеді, болашақта құс етін өңдеуді жаңғырту мен кеңейту тұр.

Қазіргі таңда дағдарыстан кейінгі дамуда аймақтық саясаттың болашақтағы бағыты – бұл өнеркәсіп кешенінде жылдамдатылған жаһандануды қолдау, мемлекеттік билікті орталықсыздандыру, сапаны жақсарту және тұрғындардың өмір сүру деңгейін көтеру, Қазақстанда толықтай, сонымен қоса жеке аймақтарда экономикалық өсу.

Аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеудің әдістер жүйесі ұйымдастыру-құқықтық, экономикалық, үгіттеушілік және арнайы әдістерден тұрады, оларға бағдарламалы-нысаналық басқару әдісі жатады, оны әдіс, тәсіл және құралдар кешені ретінде аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуына да билік органдарының стратегиялық жоспарды, бағдарламаларды және жобаларды қолдану арқылы анықтай аламыз.

Сәйкесінше, бағдарламалы-нысаналық басқару тәсілі арқылы, аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеу – бұл ғылыми-экономикалық шаралар жүйесі, салааралық және аймақаралық түрдегі және ел мен аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуындағы ұзақ мерзімді мақсаттарды жасаумен байланысты қиындықтарды шешуді қамтамасыз етеді. Жоспарлау үлгісі келесі түрде болуы мүмкін: басқару объектісін және сыртқы ортаны зерттеу – ойды болжау және оның даму мүмкіншілігі – басқару объектісінің даму мақсаты – стратегия баламасын зерттеу және жасау – қолайлы стратегияны таңдау.

Суретте көрсетілген Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі мәселелерін шешу негізінде құрылған бағдарламалы-мақсаттық басқару тәсілімен әлеуметтік-экономикалық дамуды реттеудің құрылымдық моделі 1-суретте көрсетілген (б. 68).

Аймақтың әлеуметтік-экономикалық дамуының мақсаттық бағдарламасы мен стратегиясын қалыптастыратын келесі деңгейлерін анықтауға болады:

- ♦ жалпымемлекеттік – бұл аймақтың дамуын ынталандыру, болашақ бағдарламаларды және аймақаралық мәселелерді шешу үшін салалық бағдарламаларды мемлекеттің анықтауы және жүзеге асыруы, бұлар аймақтық экономиканың жеке аспектілері – өнеркәсіп, кәсіпкерлік, ауыл шаруашылығына әсер етеді;

- ♦ аймақтық – бұл кешендік стратегиялардың және экономикаға демеу бағдарламалардың, әлеуметтік сектордың аймақтық басқару мүшесі деңгейіндегі инфрақұрылымның жергілікті аймақтық қалыптасуы болып табылады [6].

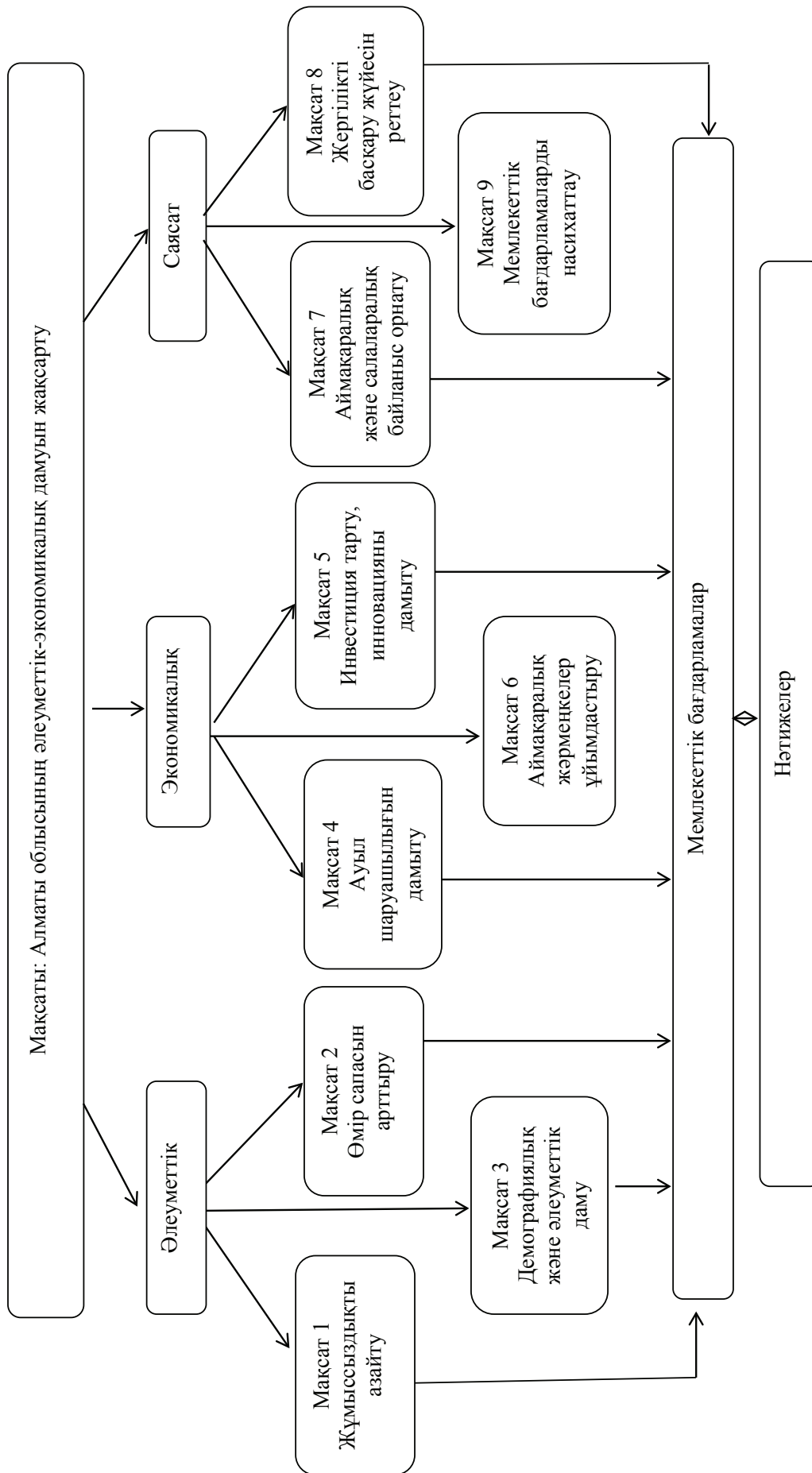
Алматы облысында бірнеше жылдың ішінде әлеуметтік-экономикалық дамудың негізгі көрсеткіштерінде тұрақты өсуі байқалып отыр. Облыстың жалпы өңірлік өнімі әр жыл сайын орташа есеппен 20%-ға өсуде және 2020 ж. 3125,8 млрд-қа жетті. Сонымен қатар, мемлекеттің жалпы ішкі өнімінде облыстың үлесі 4,5% құрайды.

2006–2020 жж. облыстың жалпы аймақтық өнімінің өзгеруі 2-суретте көрсетілген (б. 69).

2008 ж. 2020 ж. салыстырғанда облыстың жалпы аймақтық өнімі 11,2 есеге өскен. Жалпы аймақтық өнім 2008 ж. 677,3 млрд теңгені құрады, халықтың жан басына шаққанда – 59,9 мың теңге болды. Ал, 2020 ж. ЖАӨ 3125,8 млрд теңгеден тұрды, халықтың жан басына шаққанда – 560,9 мың теңге болды. Осылай, 2008 ж. салыстырғанда ЖАӨ 11,2 есеге өсті, халық жанына шаққанда – 8,9 есеге өсті [7].

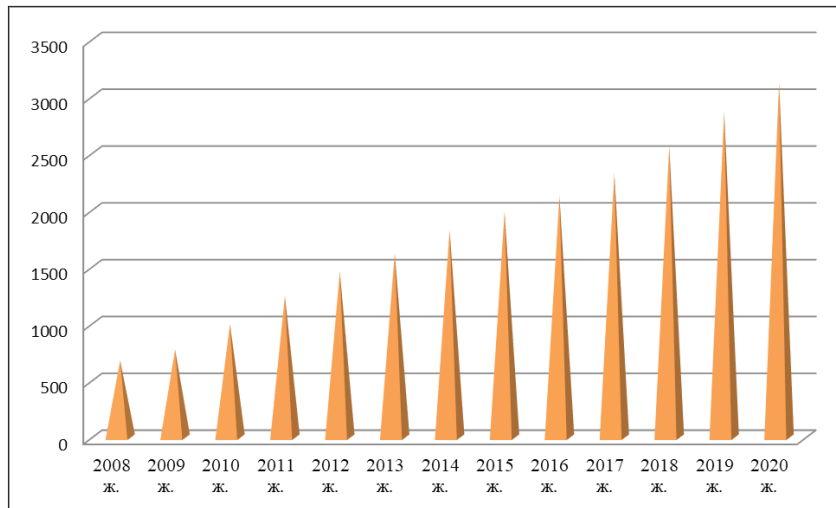
Алматы облысы орта көрсеткішті аймақтарға жататындықтан, дамудың маңызды стратегиялық бағыттарына көңіл қою керек. Алматы облысы бір тұрғынға ішкі аймақтық өнімге, өнеркәсіптік өнім өндіруге, өнімді инновациялық дамытуға, орта айлық еңбекақы, күн көріс минимумын өсіруге әрекет етуді қажет етеді.

Алматы облысының негізгі мақсатын іске асырудың тиімділігі – жалпы елдің әлеуметтік жағдайын көтеру болып табылады.

Сурет 1 – Мақсаттық-бағдарламалық басқару тәсілі арқылы әлеуметтік-экономикалық даму реттеудің құрылымдық моделі

Ескертпе – Автормен құрастырылды.

Сурет 2 – Жалпы аймақтық өнім, млрд тенге

Ескертпе – Автормен құрастырылған.

Алматы облысының әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеуді қалыптастыруда үлес қосу мақсатында мынандай ұсыныстар жасауға болады:

- 1) аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуын реттеуді мемлекеттік жоспарлау жүйесінің құжаттары бойынша қалыптастыру;
- 2) аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуының бірден бір құралы және өзін-өзі басқарудың нақты жүйесі – мемлекеттік бағдарламалар болып табылады. Осы орайда, мемлекеттік бағдарламаларды қағаз жүзінде емес, іс жүзінде жүзеге асыру, қадағалау;
- 3) аймақтардың әлеуметтік-экономикалық дамуының нәтижесі ретінде экспортқа бағдарланған ғылыми сиымды және жоғары технологиялы өндірісті дамыту;
- 4) Алматы облысы бойынша жаңа экономикалық бағыттың саясаты ретінде инвестициялар тарту мен кластерлер дамытуды жүйелі міндетке қою;
- 5) Алматы облысы Қытай Халық Республикасымен және Қырғызстан Республикасымен шектесетіндіктен, шекара маңындағы сауда орталықтарының инфрақұрылымын дамытуды нақты жолға қою, жүзеге асырылуын қадағалау;
- 6) Алматы облысының туристік әлеуеті табиғи-рекреациялық ресурстардың жеткілікті болуына байланысты дамуы жағынан алда тұрған қызмет көрсету жүйесі дұрыс жолға қойылған халықаралық туристік орталықты жандандыру;
- 7) әлеуметтік сала және инфрақұрылымды дамыту негізінде Алматы облысына қарасты аудандар мен шағын қалалардың даму жағдайын сәйкестендіру;
- 8) түлектерді, яғни жас мамандарды жұмыспен қамтуды әрбір мекемеге заңды түрде жүктеу;
- 9) жақын аралық мерзімде аймақаралық, мемлекетаралық жәрмеңкелер ұйымдастыру;
- 10) аймақтың ақпараттық саласын дамыту үшін, алыс жерлерде орналасқан ауылдық округтердегі халықтың «электронды үкімет» инфрақұрылымын толықтай пайдалануды қолға алу.

Қорытынды

Қорытындылай отырып, осы ұсыныстарды ескерген жағдайда, жалпы аталған облысымыз елдегі ауыл шаруашылық өнімдері жағынан үлкен көлемдегі өндіруші, ал өңдеу өнеркәсібі жағынан дамыған аймақ болып табылады. Көлік-логистикалық қызмет, халықаралық сауда, туризм инфрақұрылымдары да тұрақты дамыған аймақ болатынына көз жеткізуге болады.

Жаһандық пандемияға қарамастан, Алматы облысының бәсекелестілігін арттыру мақсатында кластерлік даму және инвестиция тарту жолдарын тиімді екенін айтуға болады. Жалпы бұл екі саланы дамытудың мақсаты – кәсіпорындардың бәсекеге қабілеттілігін арттыру үшін ғылым мен бизнес салаларының жоғарғы деңгейде дамуын және отандық экономикамыздың барынша тұрақты түрде өсуін қамту болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Президент Қ. Тоқаевтың 01.09.2020 ж. Қазақстан еліне жолданған Жолдауы // www.akorda.kz/
- 2 Бримбетова Н.Ж. Модернизация территориального развития Казахстана: методология и приоритеты – Алматы: Институт экономики КН МОН РК, 2011. – С. 11–12.
- 3 Аймурзина Б.Т., Оразғалинова И.Т. Основные проблемы развития бюджетной системы Республики Казахстан // Вестник Академии педагогических наук Казахстана. – 2010. – № 3. – С. 87–92.
- 4 Бибатырова И.А. Государственное регулирование национальной экономики: учебное пособие. – Алматы: Қазақ университеті. – 2004. – С. 65–68.
- 5 Исаева М.Г., Нурланова Н.К. Методы и практика оценки уровня устойчивости развития регионов Казахстана. – Алматы: Институт экономики МОН РК, 2006. – С. 26.
- 6 Сейдахметов А.С. Кластердің экономикасы және ұйымдастыру негіздері: оқу құралы. Т. Рысқұлов атындағы ҚазЭУ. – Алматы: Экономика, 2011. – 372 б.
- 7 «Алматы облысының әлеуметтік – экономикалық дамуы» талдамалы – ақпараттық журналы // <http://www.almatyobl.stat.kz/>

ÄDEBIËTTER TIZIMI

- 1 Prezident Q. Toqayevtyñ 01.09.2020 j. Qazaqstan eline joldanğan Joldauy // www.akorda.kz/
- 2 Brimbetova N.Zh. (2011) Modernizacija territorial'nogo razvitija Kazahstana: metodologija i priority – Almaty: Institut jekonomiki KN MON RK. pp. 11–12.
- 3 Ajmurzina B.T., Orazgalinova I.T. (2010) Osnovnye problemy razvitija bjudzhetnoj sistemy Respubliki Kazahstan // Vestnik Akademii pedagogicheskikh nauk Kazahstana. No. 3. pp. 87–92.
- 4 Bibatyrova I.A. (2004) Gosudarstvennoe regulirovanie nacional'noj jekonomiki: uchebnoe posobie. – Almaty: Қазақ universiteti. pp. 65–68.
- 5 Isaeva M.G., Nurlanova N.K. (2006) Metody i praktika ocenki urovnja ustojchivosti razvitija regionov Kazahstana. – Almaty: Institut jekonomiki MON RK. pp. 26.
- 6 Seidahmetov A.S. (2011) Klasterdiñ ekonomikasy jäne üiymdastyru negizderi: oqu qūraly. T. Rysqūlov atyndaғы QazEU. – Almaty: Ekonomika. 372 p.
- 7 «Almaty oblysynyñ äleumettik – ekonomikalыq damuy» taldamaly – aqparattyq jurnaly // <http://www.almatyobl.stat.kz/>

А.Н. ЖАНБЫРБАЕВА,^{*1}

PhD.

*e-mail: ardak.zhanbyrbaeva@narхоз.kz

Л.М. МУТАЛИЕВА,²

к.э.н., ассоциированный профессор.

e-mail: mutalievaleila@mail.ru

А.И. ОМАРОВА,³

к.э.н., ассоциированный профессор.

e-mail: zeynegul.yesimkhanova@mail.ru

С.Ж. УСУБАЛИЕВА,¹

к.г.н., ассоциированный профессор.

e-mail: amanyazova_2020@mail.ru

¹Университет Нархоз, Казахстан, г. Алматы

²Евразийский национальный университет

им. Л.Н. Гумилева, Казахстан, Нур-Султан

³Yessenov University, Казахстан, г. Актау

РЕГУЛИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Аннотация

Первый Президент РК Н.А. Назарбаев в Послании народу «Стратегия Казахстан–2050: новый политический курс состоявшегося государства» большое внимание уделил проблемам социально-экономического развития регионов страны. При сложившейся экономической ситуации в Казахстане решение макроэкономических проблем обостряется неравнозначным социально-экономическим развитием регионов. Посколь-

ку устойчивое развитие регионов является одной из приоритетных задач государственной политики, целью данной статьи является анализ уровня социально-экономического развития регионов Казахстана, в том числе Алматинской области. Эффективное реформирование социально-экономического состояния регионов оказывает огромное влияние на социально-экономическое развитие как государства, так и отдельных его регионов. Поэтому необходимо остановиться на особенностях социально-экономического состояния регионов. Основными проблемами, влияющими на социально-экономическое развитие регионов, являются качественное и конкурентное управление и регулирование регионов в условиях рыночной экономики, развитие по новым требованиям всех отраслей производства, управление и финансирование социальной сферы и т.д. Сейчас в нашей республике не только заложена рыночная экономика, но и формируются реальные символы социально-экономического развития, обладающие большими внутренними ресурсами на благо всех казахстанцев. Среди регионов нашей страны Алматинская область является крупным промышленным центром, а также многопрофессиональной аграрной производственной структурой. В связи с этим в статье рассмотрены концептуальные предложения по формированию регулирования социально-экономического развития Алматинской области.

Ключевые слова: экономика, регион, социальное развитие, регулирование, управление, отраслевое развитие, конкуренция.

A.N. ZHANDYRBAYEVA,*¹

PhD.

*e-mail: ardak.zhanbyrbaeva@narxoz.kz

L.M. MUTALIYEVA,²

c.e.s., associate professor.

e-mail: mutalieva_leila@mail.ru

A.I. OMAROVA,³

c.e.s., associate professor.

e-mail: zeynegul.yesimkhanova@mail.ru

S.D. USSUBALIYEVA,¹

PhD, associate professor.

e-mail: amaniyazova_2020@mail.ru

¹Narxoz University, Kazakhstan, Almaty

²L.N. Gumilyov Eurasian National University,
Kazakhstan, Nur-Sultan

³Yessenov University, Kazakhstan, Aktau

REGULATION OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF ALMATY REGION

Abstract

First President of Kazakhstan Nursultan Nazarbayev in his Address «Strategy Kazakhstan–2050: a new policy of the established state» has paid great attention to the problems of social and development of the country. Under the current economic situation in Kazakhstan solving macroeconomic problems is exacerbated by disparate socio-economic development of regions. Since the sustainable development of the regions is one of the priorities of state policy. The purpose of this article is to analyze the level of socio-economic development of the regions of Kazakhstan, including the Almaty region. Also, effective reform of the socio-economic condition of the region has a huge impact on the social-economic development of both the state and its individual regions. Therefore, it is required to stop at the features of the socio-economic condition of the region. The main problems affecting the socio-economic development of regions are high-quality and competitive management and control of regions in the conditions of market economy, the development of new requirements for all branches of production management and financing of social services, etc. Now our republic not only has a market economy, but also real symbols of socio-economic development are being formed, which have large internal resources for the benefit of all Kazakhstanis. Among the regions of our country Almaty region is a major industrial center, as well as many professional agricultural production structure. In this regard, the article discusses conceptual proposals for a regulation of social and economic development of Almaty region.

Key words: economy, region, social development, regulation, management, sectoral development, competition.